បរិច្ឆេទសង្ខេប

គណៈកម្មការនាយក

លោក ផាន់ ពុធ — លោក ជឹង សុផុន

គណៈកម្មការរៀបរៀង

លោក ប្រាក់ គង់ — លោក មាស សំបូរ

គណៈកម្មការពិនិត្យ និងកែសម្រួល

១. ជា សារឿន
២. នង ធារី
៣. ទូន គិមហ៊ាន
៤. ហែម ថុល
៥. ខាន់ សៀន
៦. ង៉ែត ស័ញ្ញ
៧. អ៊ិក សែម
៨. យឹម យុន
៩. សុខ សុង
១០. ជាង សុខា

អ្នកវាយអង្គុយលើលេខ

កញ្ញា ហុក ម៉ារីលីន — កញ្ញា អ៊ិន ហេមរី

ព.ស.២៥២៤ គ.ស.១៩៨១

បុព្វកថា

សៀវភៅអធិប្បាយប្រជុំកងធម៌សង្ខេបនេះ រៀបរៀងឡើងដោយគណៈកម្មការនិពន្ធ (SBT) ។ ក្រោមការឧបត្ថម្ភរបស់អង្គការ J.S.R.C ក្នុងគោលបំណង ៣យ៉ាងគឺ ៈ

១. ដើម្បីទុកជាជំនួយដល់លោកគ្រូដែលបង្រៀនខាងព្រះពុទ្ធសាសនា ងាយមិនពិបាក ស្រាវជ្រាវរកកម្រងធម៌មកបង្រៀន។

២.ដើម្បីជាការងាយស្រួលដល់សិក្ខានុសិស្ស ដែលសិក្សាខាងធម្មវិន័យ ងាយយល់ ទន្ទេញ និងអាន។

៣. ទុកជាសម្បត្តិនៃព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជនានុជន ដែលត្រូវការសិក្សាកងធម៌ជំពូកនេះ។

ដោយការដកស្រង់នឹងបំប្រួញអត្ថន័យក្នុងធម៌និមួយៗ យកតែគោលសំខាន់ៗខ្លះមកនិយាយនោះ ជាការពិបាកម្យ៉ាងដែលយើងខ្ញុំជឿជាក់ថា ប្រាកដជាមានការខ្វះចន្លោះដោយអចេតនាមិនខាន។

យើងខ្ញុំសូមសង្ឃឹមលើមនសិការ និងការរិះគន់អំពីសំណាក់ពុទ្ធបរិសទ័ និងអស់លោកអ្នកសិក្សាដោយសោមនស្សជាទីបំផុត ដើម្បីបានកែសម្រួលក្នុងការរៀបរៀងកម្រងធម៌ក្រោយៗ ទៀតឱ្យបានល្អប្រសើរឡើង។

គណៈកម្មការនិពន្ធ (SBT)

អារម្ភកថា

បំណងយើងខ្ញុំ ដែលបានប្រឹងខំ ចាត់ចែងរៀបរៀង
បង្កើតជាក្បួន កងធម៌នេះឡើង ដើម្បីដំកើង
និស្ស័យកុមារ ។

ឱ្យដឹងយល់ជាក់ នៅហេតុគ្រោះថ្នាក់ ផ្លូវទុក្ខវេទនា
ដែលអាចឱ្យផល ដល់គ្រប់រូបា ជ្រើសរើសមាគ៌ា
សុចរិតត្រឹមត្រូវ ។

ហៃអស់កុមារ សព្វគ្រប់រូបា ត្រូវតែយកផ្លូវ
ព្រះធម៌ជាច្បាប់ ទុកជាសំពៅ សម្រាប់នាំទៅ
ភពសុខសួស្តី ។

ខំហាត់ពត់ខ្លួន ចិត្តឱ្យនឹងខ្លួន តាមផ្លូវប្រពៃ
រៀបចំឫកពា ឱ្យបានថ្លាថ្លៃ សមតាមប្រពៃ
ណីខ្មែរតទៅ ។

រៀនបទរៀនបាទ កំកោងហួសខ្នាត កុំភ្លាត់ហួសផ្លូវ
កុំភ្លើតកុំភ្លើនភ្លេចម៉ែ កុំប្រែភ្លេចឪ ឃើញចាស់សក់ស្កូវ
ពុំត្រូវមើលងាយ ។

ព្រះធម៌នេះថ្លៃ អ្នករៀនសព្វថ្ងៃ ប្រឹងកុំរាយមាយ
បើអ្នកប្រព្រឹត្ត នឹងបានផលក្រៃ សុខសួស្តីសេរី
ជ័យជោគដល់ប្រាណ ។

ហេតុនេះកុមារ ត្រូវតែប្រាថ្នា រៀនយកឱ្យបាន

នូវធម៌មិនប្រពៃ នាំឱ្យសុខសាន្ត គ្រប់រូបគ្រប់ប្រាណ
កុំមានធុញទ្រាន់ ។

បើអ្នករៀនហើយ ត្រូវកុំកន្តើយ គប្បីរួសរាន់
ប្រតិបត្តិហ្មត់ចត់ សុចរិតជាឈ្នាន់ សម្រាប់អ្នកជាន់
ឈានដល់និព្វាន ។

គុណព្រះរតនៈត្រៃ ៣ ប្រការ

១- ព្រះពុទ្ធត្រាស់ដឹងប្រពៃ ដោយព្រះអង្គឯងមុន ហើយទ្រង់ប្រដៅអ្នកដទៃឱ្យដឹងជាខាងក្រោយ ។

២- ព្រះធម៌រក្សាអ្នកប្រតិបត្តិ មិនឱ្យធ្លាក់ទៅក្នុងទីអាក្រក់ផ្សេងៗ ។

៣- ព្រះសង្ឃលោកប្រតិបត្តិល្អ តាមពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធ ហើយប្រដៅអ្នកដទៃឱ្យធ្វើតាមផង ។

ព្រះរតនៈត្រៃទាំង៣ គឺព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃ មានគុណច្រើនជាអនេកអនន្តណាស់ មិនអាចនឹងគណនាឱ្យចប់សព្វគ្រប់បានឡើយ ។ អ្នកប្រាជ្ញផ្នែកខាងពុទ្ធនិយមបានប្រៀបធៀបថា បើយើងនឹងយកដែនដីធ្វើជាក្រដាស យកទឹកក្នុងមហាសមុទ្រធ្វើជាទឹកសរសេរ យកផ្កាយធ្វើជាស្លាបប៉ាក្កា យកភ្នំធ្វើជាដងប៉ាក្កា ដើម្បីសរសេរពណ៌នាអំពីគុណព្រះរតនៈត្រៃ ដោយការចារឹកជាតួអក្សរ លុះតែអស់គ្រឿងទាំងនោះ ក៏មិនអស់គុណព្រះរតនៈត្រៃបីនោះឡើយ ។

ហេតុនេះយើងខ្ញុំជាអ្នករៀបរៀង សូមដកយកតែគុណព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃដែលអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាធ្លាប់បានសូត្ររំលឹកក្នុងពិធីបុណ្យផ្សេងៗ និងក្នុងពេលនមស្សការ ថ្វាយបង្គំនៅក្នុងវត្តអារាមជាដើម ជាសេចក្ដីសម្រាយដើម្បីងាយស្រួលដល់អ្នកសិក្សាដូចតទៅនេះ ។

សូត្ររំលឹកគុណព្រះពុទ្ធរតនៈ

នមោតស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស (៣ចប់) វីកិរិយា នមស្សការថ្វាយបង្គំ នៃខ្ញុំព្រះករុណា ចូរមានដល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គជាព្រះអរហន្តដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គឥតមានគ្រូអាចារ្យណាប្រដៅព្រះអង្គឡើយ ។ (ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

ឥតិបិសោភគវាអរហំ ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ព្រះនាមថា "អរហំ" ព្រោះ ព្រះអង្គ ឆ្ងាយចាកសឹកសត្រូវពោលគឺកិលេស ព្រមទាំងវាសនា គឺកាយបយោគ និងវចីបយោគ "សម្មាសម្ពុទ្ធោ" ទ្រង់ព្រះនាមថា "សម្មាសម្ពុទ្ធោ" ព្រោះព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គឥតមានគ្រូអាចារ្យណាប្រដៅព្រះអង្គឡើយ ។

វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ ទ្រង់ព្រះនាមថា វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ ព្រោះព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា៣ និងវិជ្ជា៨ និងចរណ១៥ សុគតោ ទ្រង់ព្រះនាមថា "សុគតោ" ព្រោះព្រះអង្គជាដំណើរល្អយាងទៅកាន់សុន្ទរស្ថាន គឺអមតៈ មហានិព្វាន លោកវិទូ ទ្រង់ព្រះនាមថា "លោកវិទូ" ព្រោះព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោកអនុត្តរោ ទ្រង់ព្រះនាមថា "អនុត្តរោ" ព្រោះព្រះអង្គប្រសើរ ដោយសីលាទិគុណរកបុគ្គលណាមួយស្មើជាងគ្មាន បុរិសទម្មសារថិ ទ្រង់ព្រះនាមថា "បុរិសទម្មសារថិ" ព្រោះព្រះអង្គ ជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលមានឧបនិស្ស័យ គួរនឹងទូន្មានបានសត្ថាទេវមនុស្សានំ ទ្រង់ព្រះនាមថា "សត្ថាទេវមនុស្សានំ" ព្រោះព្រះអង្គជា សាស្ត្រាចារ្យនៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ពុទ្ធោ ទ្រង់ព្រះនាមថា "ពុទ្ធោ" ព្រោះព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវចតុរារិយសច្ច ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឱ្យត្រាស់ដឹងផង ភគវា ទ្រង់ព្រះនាម "ភគវា" ព្រោះព្រះអង្គមានដំណើរទៅ កាន់ត្រៃភពខ្ជាក់ចោលហើយ គឺថាព្រះអង្គមិនត្រឡប់កើតទៀតឡើយ ។ (ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

សូត្ររំលឹកគុណព្រះធម្មរតនៈ

"ស្វាក្ខាតោ ភគវតាធម្មោ" ព្រះបរិយត្តិធម៌ គឺព្រះត្រៃបិដកជាធម៌ គឺព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងហើយដោយល្អ "ធម្មោ" ព្រះនព្វលោ កុត្តរធម៌មាន ៩ប្រការ គឺមគ្គ៤ ផល៤ និព្វាន១ "សន្ទិដ្ឋិកោ" ជាធម៌ គឺព្រះអរិយបុគ្គលទាំងពួងដឹងពិតឃើញពិត ដោយបច្ចវេក្ខណញ្ញាណ គឺថានឹងបានដឹងដោយស្តាប់ ដោយជឿបុគ្គលដទៃទៀតនោះៗក៏ទេ គឺឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង "អកាលិកោ" ជាធម៌ឱ្យនូវផលមិនរង់ចាំកាល គឺថាបើព្រះអរិយមគ្គកើតឡើងហើយ ព្រះអរិយផល ក៏កើតក្នុងលំដាប់គ្នាមិនបានឃឹតយូរឡើយ "ឯហិបស្សិកោ" ជាធម៌គួរដល់ ឯហិបស្សវិធី គឺថាបើព្រះអរិយបុគ្គលដែលបានសម្រេចមគ្គផលហើយ ក៏គួរនឹងហៅបុគ្គលដទៃឱ្យចូលមកមើលបាន "ឱបនយិកោ" ជាធម៌គឺព្រះអរិយបុគ្គលគប្បីបង្អោនចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ដោយអំណាចភាវនា "បច្ចត្តំវេទិតព្វោវិញ្ញូហិ" ជាធម៌ គឺអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយមានឧបដ្ឋិតញ្ញូបុគ្គលជាដើម គប្បីដឹង គប្បីឃើញច្បាស់ក្នុងចិត្តនៃខ្លួន។ (ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

សូត្ររំលឹកគុណព្រះសង្ឃរតនៈ

សុបដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ ព្រះសង្ឃជាសាវ័កនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិហើយដោយប្រពៃ គឺប្រតិបត្តិតាមគន្លងព្រះនព្វលោកកុត្តរធម៌ "ឧជុបដិ-បន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ" ព្រះសង្ឃជាសាវ័កនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិដោយត្រង់ គឺប្រតិបត្តិជាមជ្ឈិមបដិបទា "ញាយបដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ" ព្រះសង្ឃជាសាវ័កនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិដ៏សមគួរដល់ សាមីចិកម្ម គឺប្រតិបត្តិគួរដល់សីល សមាធិ បញ្ញា "យទិទំ ចត្តារិ បុរិសយុគានិ" ព្រះសង្ឃឯណា បើរាបជាគូនៃបុរសទាំងឡាយមាន ៤គូ គឺព្រះសង្ឃដែលបានសម្រេចនូវសោតាបត្តិមគ្គ និងសោតាបត្តិផល ជាគូ១ សកិទាគាមិមគ្គ និងសកិទាគាមិផលជាគូ១ អនាគាមិមគ្គ និងអនាគាមិផលជាគូ១ អរហត្តមគ្គ និងអរហត្តផលជាគូ១ "អដ្ឋបុរិសបុគ្គលា" បើរាប់រឿងជាបុរសបុគ្គលមាន៨ គឺព្រះសង្ឃដែលបានសម្រេចនូវ សោត្តាបត្តិមគ្គ១ សោត្តាបត្តិផល១ សកិទាគាមិមគ្គ១ សកិទាគាមិផល១ អនាគាមិមគ្គ១ អនាគាមិផល១ អរហត្តមគ្គ១ អរហត្តផល១ "ឯស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ ព្រះសង្ឃទាំងនោះ ជាសង្ឃសាវ័កនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ "អាហុនេយ្យោ" លោកគួរទទួលនូវ ចតុប្បច្ច័យ ដែលបុគ្គលឧទ្ទិសចំពោះអ្នកមានសីល ហើយនាំមកអំពីចម្ងាយបង្អោនចូលមកបូជា "បាហុ- នេយ្យោ" លោកគួរទទួលនូវអាគន្តុកទាន គឺទានដែលបុគ្គលតាក់តែង ដើម្បីញាតិ និងមិត្ត ដែលមកអំពីទិសផ្សេងៗ ហើយបង្អោនចូលមកបូជា "ទក្ខិណេយ្យោ" លោកគួរទទួលនូវទាន ដែលបុគ្គលជឿនូវកម្ម និងផលហើយបូជា "អញ្ជលិករណីយោ" លោកគួរដល់អញ្ជលិកម្មដែល សត្វលោកគប្បីធ្វើ "អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្ស" លោកជាបុញ្ញក្ខេត្ត គឺជាទីដុះឡើងនៃពូជ គឺបុណ្យនៃសត្វលោករកខេត្តដទៃក្រៃលែងជាងគ្មាន ។ (ក្រាបថ្វាយបង្គំម្តង)

មាតិកាធម៌

បកិណ្ណកសង្ខេប i

បុព្វកថា ii

អារម្ភកថា "កំណាព្យ" iii

គុណព្រះរតនៈត្រៃ ៣ប្រការ v

សូត្ររំលឹកគុណព្រះពុទ្ធរតនៈ vi

សូត្ររំលឹកគុណព្រះធម្មរតនៈ vii

សូត្ររំលឹកគុណព្រះសង្ឃរតនៈ viii

មាតិកាធម៌ ix

១ : ឧបការធម៌ ១

២ : លោកបាលធម៌ ១

៣ : បុគ្គលរកបានដោយកម្រ ២

៤ : ធម៌មាន ២ ប្រការ ៣

៥ : សទ្ធា ៣

៦ : លក្ខណៈរបស់សទ្ធា ៤

៧ : ធម៌ធ្វើឱ្យល្អ ៤

៨ : បញ្ញា ៥

៩ : ឱវាទរបស់ព្រះពុទ្ធ ៦

១០ : អកុសលមូល ៦

១១ : កុសលមូល ៧

១២ : សាមញ្ញលក្ខណៈ ៨

១៣ : វ័យ ៣ ប្រការ ៩

១៤ : វត្ថុបរិភោគមិនឆ្អែត ៩

១៥ : ស្រវឹង ១០

១៦ : លក្ខណៈមនុស្សឧស្សាហ៍ ១១

១៧ : ព្រះរតនៈត្រៃ ១២

១៨ : ព្រះពុទ្ធទ្រង់ប្រដៅ ១២

១៩ : ទុច្ចរិត ១៤

២០ : សុចរិត ១៥

២១ : សប្បុរិសបញ្ញត្តិ ១៥

២២ : បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១៦

២៣ : វុឌ្ឍិធម៌ ១៧

២៤ : អគតិ ១៨

២៥ : បធានៈ ១៩

២៦ : អធិដ្ឋានធម៌ ១៩

២៧ : ឥទ្ធិបាទធម៌ ២០

២៨ : ព្រហ្មវិហារធម៌ ២១

២៩ : លក្ខណៈមិនក្រោធ ២១

៣០ : គួរធ្វើសេចក្ដីមិនប្រមាទក្នុងទី ៤ ឋាន ២២

៣១ : ធម៌នាំឱ្យកើតជាអ្នកប្រាជ្ញ ២៣

៣២ : មិត្តមិនគួរសេពគប់ ២៤
៣៣ : មិត្តគួរសេពគប់ ២៥
៣៤ : ទិដ្ឋសម្បទាយិកត្ថៈ ២៦
៣៥ : អន្តរាយរបស់អ្នកសិក្សា ៤ .... ២៧
៣៦ : អារក្ខកម្មដ្ឋាន ២៨
៣៧ : អានិសង្សខន្តី ២៩
៣៨ : នីវរណធម៌ ៣០
៣៩ : អនន្តរិយកម្ម ៣១
៤០ : វេសារជ្ជករណធម៌ ៣២
៤១ : ផលមនុស្សខ្ជិលដោយលំដាប់ ៦ប្រការ ៣៣
៤២ : សប្បុរិសធម៌ ៣៥